

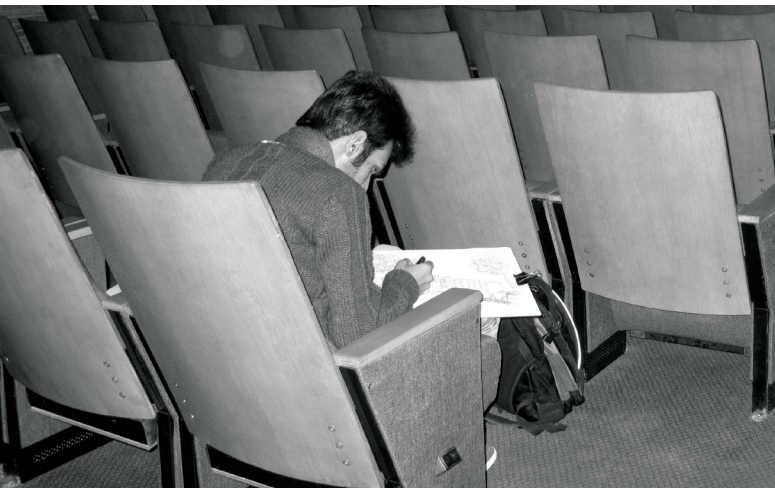

خبرنامه جشنواره منظر

روز سه‌شنبه ۱۵ اسفند نخستین شب جشنواره منظر از ساعت ۱۶:۳۰ در باغ‌موزه قصر، برگزار شد. در آغاز مهندس مرباغی، به عنوان دبیر اجرایی مراسم، معرفی کوتاهی از برنامه‌های سه روزه جشنواره را داشتند. سپس

انسان را قطعه‌قطعه‌شدن ساختار منظر اکولوژیکی و فرهنگی از هم دانسته و راه حل آن را رعایت اصل پیوستگی و یکپارچگی در برنامه‌ریزی بلندمدت و ارائه کاربری‌های سازگار با پتانسیل طبیعی بیان کردند.

سخنران دوم، مهندس فرامرز پارسا از مرمت‌گران با تجربه از تئوری خود که برگرفته از تجربه دریافت فضایی در منظرهای فرهنگی بود، صحبت کردند. ایشان محیط‌های تاریخی - طبیعی را ترکیبی از مفهوم طبیعی و انسانی می‌دانستند که نتیجه آن چیزی بیشتر از ترکیب ساده این دو مفهوم بود. چیزی که تأثیر عمیقی بر انسان می‌گذارد، او را از روزمرگی خارج می‌کند و وادار به تفکر ژرف در هستی می‌کند. اما تمام این فرصت‌ها پس از مرمت بنا به روالی که امروز شاهدش هستیم، از بین می‌رود. ایشان این دیدگاه را آغازگر رویکرد جدید در مرمت می‌پندارند که در آن بنای تاریخی یک موجود پویا و زنده است. از این منظر، دیگر ورود طبیعت در بنای تاریخی آسیب محسوب نمی‌شود. ایشان تحقق این رویکرد جدید در مرمت را، نیازمند تکنولوژی بالایی می‌دانند که بتواند بنا را همراه با مداخلات طبیعی، محافظت کند. در ادامه به نمونه‌هایی از تعامل مثبت عناصر تاریخی و محیط طبیعی اشاره کردند که عبارت بودند از: قلعه‌ها، راه‌های تاریخی، پل‌ها و کاروانسراها.

سخنرانی سوم توسط دکتر فخر تهرانی انجام شد. ایشان از اشکال مختلف ظهور آب در باغ‌های ایرانی و نقش آن در منظر

میهمانان را به تماشای تیتراژ برنامه به عنوان «سلام میزبانان به میهمانان خود» دعوت کردند.

در ادامه، خانم دکتر فیروزه سامانی از دانشکده محیط زیست، به عنوان سخنران اول، در مورد مفهوم منظر فرهنگی سخن گفتند و آن را برآیندی از نگرش اکولوژیست‌ها، تاریخ‌شناسان، برنامه‌ریزان و طراحان منظر دانستند. ایشان تصریح کردند «امروزه مفهوم منظر از حالت ایستایی که در گذشته تنها معطوف به وجه زیبایی بصری آن بوده، خارج شده و به صورت یک مفهوم داینامیک، پویا و پیچیده درآمده است». ایشان منظر را رخ‌نمودی از تعامل انسان و محیط تبیین کردند که هیچ‌گاه شکل نهایی خود را پیدا نمی‌کند. چون به‌طور مداوم در حال تغییر است. ایشان از تخت سلیمان به عنوان منظر فرهنگی که دارای لایه‌های مختلف تاریخی و طبیعی‌ست، یاد کردند و آن را محصول تعامل مستمر طبیعت و انسان در محیط دانستند. همچنین از مهندسی و مدیریت آب در زاینده رود یاد کردند و آن را نتیجه تطبیق‌پذیری انسان با شرایط محیطی دانستند. ایشان منظر شهری را به عنوان یک سیستم تبیین کردند که نمی‌توان به‌طور جداگانه برای لایه‌های مختلف آن برنامه‌ریزی کرد؛ و معضل امروز محیط‌های سکونت

یادداشتِ دیرِ جشنواره

شب اول نخستین جشنواره منظر به سر آمد. چند نکته به نظر برجسته آمد:

خانم دکتر فیروزه سامانی، با تعریفی تقریباً همه‌شمول، ابعاد منظر را طرح کردند و وجوه متفاوت آن را شمردند. نکته‌ای که از طرف ایشان مورد تأکید قرار گرفت، «پویایی» و تغییرات مستمر منظر است. به منظر نباید به‌عنوان امری ایستا نگاه کرد، منظر مدام در حال «شدن» است و پویایی مستمر دارد. این نکته بدین خاطر برایم مهم بود که ما در طرح‌های شهری هم، گاه، از این اصل بسیار مهم غافل می‌مانیم که شهر موجودی راكد و ایستا نیست و دائم در حال تغییر و تحول است. این تغییر و «شدن مداوم» را باید دید.

مهندس فرامرز پارسی، به یک موضوع مهم اشاره نمود. او با تعریفی بدیع از «محیط‌های تاریخی-طبیعی»، این پرسش را مطرح نمود که آیا در هر احیا و مرمتی، باید تمام آمیختگی‌های تدریجی طبیعت با بنا را حذف کرد؟ او می‌گوید وقتی طبیعت، به مرور زمان، بنای انسان‌ساخت را «پذیرفته» و با آن یکی شده، لازم است این یگانگی را از میان برداریم؟ در حقیقت، بنای تاریخی یا طبیعی-تاریخی، با آمیختگی تدریجی خود تبدیل به پدیده‌ای نو شده که نامش را «محیط طبیعی-تاریخی» می‌گذاریم. رفتار ما با این محیط‌ها نباید مثل رفتار صرفاً مرمتی باشد.

دکتر فرهاد تهرانی، که سال‌ها به مستندسازی تصویری معماری ایران می‌پردازد، به دو نکته اصلی اشاره داشت: نخست آنکه نحوه مستندسازی ما با مستندنگاری اروپا فرق دارد و ما اگر زبان این مستندسازی را یاد بگیریم، رموز بسیاری گشوده خواهد شد. ما تصویر باغ را، مثل اروپایی‌ها، روی کاغذ نمی‌کشیم و مستندش کنیم، آن را در نقش فرش مستند می‌کنیم یا در مینیاتورهایمان.

دکتر تهرانی به نقش آب در تمدن فلات ایران پرداخت و جلوه‌های مختلف آب در ایجاد منظر را بازگو نمود. او با نمایش اسلایدی از معماری ایران نقش آب در منظر معماری و منظر شهری را تشریح نمود.

دکتر محسن منصوری فرد، در فرصت کوتاهی که در پنل داشت، اشاره‌ای به نحوه مرمت زندان قصر و تبدیل آن به «باغ‌موزه» نمود. سؤال کلیدی ایشان این بود که این مجموعه راه، الان، چه می‌توان نامید؟ باغ؟ موزه؟ زندان؟ دکتر منصوری معتقد است وقتی اثری را مرمت و احیا می‌کنیم نباید ذات و ماهیت اثر مخدوش و تحت تأثیر خواست ما قرار گیرد.

شب اول با طرح پرسش‌هایی تأمل برانگیز به پایان آمد.

بهر روز مریخی

برنامه روز دوم، ۱۶ اسفندماه ۱۳۹۱

سخنرانان:

دکتر علیرضا قلی‌نژاد: شهرهای تاریخی و منظر فرهنگی
دکتر فریبرز دولت‌آبادی: منظر فرهنگی و طرح‌های شهری
آقای محمد حیدری: منظر فرهنگی تخت سلیمان
مهندس سید محمد بهشتی: منظر فرهنگی و شهر
پنل: مهندس سیاوش صابری، دکتر اسکندر مختاری و مهندس پرویز طلایی

طبیعی باغ سخن گفتند. دکتر تهرانی در ابتدا بر اهمیت اسناد تصویری و نقش آن‌ها در مرمت بنا و برگرداندن آن به اصالت خود تأکید کردند. همچنین به تفاوت نحوه مستندنگاری در ایران و اروپا اشاره کردند. ایشان در ادامه، با تکیه بر اسناد تصویری، سامانه‌های مختلف برداشت آب در ایران را معرفی کردند.

در انتهای برنامه، پنل با حضور خانم مهندس منصوری و آقایان دکتر تهرانی و دکتر محسن منصوری فرد تشکیل شد. دکتر منصوری فرد در ابتدا سؤالی را در ارتباط با مرمت مجموعه باغ‌موزه قصر مطرح کردند: «... چیز جالبی شده ولی نمی‌دانم چه شده؟!» سوال اصلی ایشان این بود که هدف اصلی مرمت این مجموعه چه بوده؟ پاک کردن تاریخ؟ ایشان معتقد بودند که وجه تاریخی بنا باید در مرمت حفظ شود. در ادامه یکی از شرکت‌کنندگان از معضل آب و قنات‌ها پرسیدند. دکتر تهرانی در پاسخ به این پرسش، اظهار امیدواری کردند که اگر بتوانیم معضل قنات‌های امروز را که تبدیل به فاضلاب شده‌اند، اصلاح کنیم، می‌توانیم دوباره آن‌ها را زنده کنیم و به سیستم توزیع آب در شهر برگردانیم. در پایان جلسه دکتر منصوری به شرح مختصری از تجربه خود در پروژه‌ای به نام «آب، خاک، باغ» پرداختند، آن را نتیجه تجربیات خود در بیشاپور معرفی کردند و به عنوان یک معمار، معماری بیشاپور را به «ماکتی از معبد آب» تشبیه کردند.

